

Educació musical, visual i aprenentatge

Codi: 102035

Crèdits: 5

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2500798 Educació Primària	OB	3	2

Professor de contacte

Nom: Jaume Barrera Fusté

Correu electrònic: Jaume.Barrera@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Mar Morón Velasco

Gemma Paris Romia

Cristina González Martín

Nuria Molins Macau

Josep Oriol Mora Romagosa

Ruth Ortin Lozano

Equip docent extern a la UAB

Rosa Fillat

Prerequisits

S'aconsella tenir aprovada l'assignatura D'EDUCACIÓ MUSICAL I VISUAL de segon curs.

Objectius

Objectius formatius:

La naturalesa dels processos artístics i els seus recursos per a ser formalitzats.

Intervencions educatives en l'àmbit de l'educació performativa de les arts: imatge, objecte i espai.

Interpretació i escolta musical com a base de la comprensió musical

Aplicacions didàctiques en l'àmbit de la música al voltant de l'audició i la cançó.

Competències

- Adquirir recursos per a fomentar la participació al llarg de la vida en activitats musicals i plàstiques dins i fora de l'escola.
- Analitzar i reconèixer les pròpies competències socioemocionals (en termes de fortaleeses, potencialitats i debilitats), per desenvolupar aquelles que siguin necessàries en el desenvolupament professional.
- Comprendre els principis que contribueixen a la formació cultural, personal i social des de les arts.
- Conèixer el currículum escolar de l'educació artística, en els seus aspectes plàstic, audiovisual i musical.
- Conèixer i aplicar a les aules les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar i avaluar continguts del currículum mitjançant recursos didàctics apropiats i promoure les competències corresponents als estudiants.
- Dissenyar, planificar i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge, tant de forma individual com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Mantenir una relació crítica i autònoma respecte els sabers, els valors i les institucions socials públiques i privades.
- Reflexionar entorn les pràctiques d'aula per tal d'innovar i millorar la tasca docent. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir els coneixements curriculars artístics de l'escola.
2. Adquirir els coneixements curriculars, metodològics, avaluatius i competencials apropiats per a la seva aplicació professional.
3. Adquirir les destreses bàsiques en la pràctica de la interpretació, escolta i creació per esdevenir un bon model musical.
4. Comprendre el valor de l'educació artística en el desenvolupament de la persona i de la societat.
5. Conèixer, analitzar i produir material didàctic aplicat a l'ensenyament artístic.
6. Conèixer i utilitzar recursos tecnològics en les activitats programades.
7. Estar capacitats per a treballar en equip.
8. Experimentar la música en relació al context social i cultural.
9. Haver adquirit coneixements i capacitats i habilitats en la dimensió productiva i perceptiva de les arts plàstiques i musicals.
10. Haver desenvolupat coneixements i capacitats crítiques respecte la cultura i l'educació.
11. Haver desenvolupat les capacitats creatives i d'innovació.
12. Organitzar amb eficàcia i rentabilitat la part autònoma de l'aprenentatge.
13. Portar a terme projectes que incloguin diferents disciplines artístiques en el seu procés.
14. Reconèixer el valor de les arts en la formació de la persona, i el paper fonamental que l'escola té com a responsable d'aquesta condició.
15. Reconèixer les emocions pròpies i dels altres, i el seu valor en l'educació artística a l'escola.

Continguts

Bloc I. Art i educació. DIMENSÍO CULTURAL/PERFORMATIVA

1. Les obres d'art com a font de coneixement: anàlisi de l'obra d'art.

1.1- Percepció, representació i interpretació de l'art.

Bloc II. Formació en la pràctica de l'art. DIMENSÍO PRODUCTIVA/PERFORMATIVA

1. Pràctiques i projectes relacionats amb diferents moviments artístic i contextos culturals.

2. Comprensió i experimentació de la pràctica de l'art com a procés de coneixement.

Bloc III. L'educació artística a l'escola. LA INTERVENCIÓ EDUCATIVA en un context metodològic d'educació performativa

1. El currículum de l'àrea d'art i la seva implementació a l'escola: Metodologies, processos i estratègies.
2. Escola, museus i centres culturals.

Bloc IV. Música i educació. DIMENSIÓ CULTURAL

1. La música en relació al context social i cultural.

Bloc V. Formació en la pràctica musical. DIMENSIÓ PRODUCTIVA I PERCEPTIVA DE LA MÚSICA

1. La interpretació, l'escolta i la creació musical a través de la veu, d'instruments o de materials sonors diversos.

- 1.1.- La canço com a element bàsic de pràctica musical.
- 1.2.- L'audició musical i la comprensió de la música

Bloc VI. L'educació musical a l'escola. DIMENSIÓ DIDÀCTICA DE LA MÚSICA

1. L'Educació artística i cultural, una competència bàsica comunicativa
2. Principis metodològics fonamentals, recursos, materials i estratègies.
3. La interdisciplinarietat entre la música i altres àrees curriculars,
4. La funció de la música a l'escola. Especialista versus generalista, la necessària col·laboració.

Metodologia

AUTÒNOMES

Disseny i creació d'intervencions educatives

Reflexions teòriques

DIRIGIDES

Presencial en gran grup

Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants.

Plantejament i organització dels exercicis i activitats que es realitzaran posteriorment en seminaris.

Realització d'activitats musicals col·lectives de la pràctica musical.

Seminaris

Espais de treball en grup reduïts supervisat pel professorat on mitjançant anàlisi de documents, resolució de casos o activitats diverses s'aprofundeix en els continguts i temàtiques, treballades en el gran grup.

Realització dels exercicis i activitats dissenyats en les sessions de gran grup.

Exercitació pràctica musical i visual i plàstica en activitats específiques del treball de seminari.

Activitats d'exposicions orals, individuals o en grup. Comentaris i crítiques dels resultats.

Sortides a museus o altres centres artístics i audicions musicals.

SUPERVISADES

Tutories i altres activitats tutoritzades.

Nota:

"Les sessions d'aquesta assignatura es basen en un treball de recerca i experimentació amb materials per part dels estudiants, que requereix d'una investigació basada en la documentació amb imatges i en el reciclatge de materials per a l'educació artística. A més a més, la metodologia adoptada requereix pel seu bon desenvolupament que l'estudiant porti a l'aula materials especialitzats per a la realització de les activitats artístiques (pinzells i pintures, entre d'altres). El professorat recomanarà el material més adient per a les activitats programades, que tindrà un cost sostenible i podrà ser compartit entre els estudiants. Es cercaran mecanismes per poder garantir que l'estudiant pugui tenir-lo al seu abast en el cas de que no es disposi dels recursos necessaris."

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial en gran grup	15	0,6	1, 2, 4, 6, 7, 8, 10, 14, 15
Seminaris	23	0,92	1, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 15
Tipus: Supervisades			
Tutories i altres activitats tutoritzades	25	1	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15
Tipus: Autònomes			
Disseny i creació d'intervencions educatives	32	1,28	1, 2, 5, 6, 9, 12, 13
Reflexions teòriques	30	1,2	1, 2, 5, 6, 8, 10, 14, 15

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les activitats que es mostren en la graella que hi ha a continuació. L'assistència a les classes presencials i de seminari de l'assignatura és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no presentat.

Per a poder superar l'assignatura s'han d'haver aprovat cada una de les dues matèries de què consta, la d'educació visual i plàstica i la d'educació musical. La nota final serà la mitja aritmètica entre les dues parts.

Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria, realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant.

El plagi total o parcial, d'una de les activitats d'avaluació i/o la còpia en un prova d'avaluació és motiu directe per suspendre l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Bloc I. Art i educació. DIMENSIÓ CULTURAL	10%	0	0	1, 4, 7, 10, 12, 13, 14
Bloc II. Formació en la pràctica de l'art. DIMENSIÓ PRODUCTIVA	20%	0	0	4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15
Bloc III. L'educació artística a l'escola. LA INTERVENCIÓ EDUCATIVA	20%	0	0	1, 2, 4, 5, 10, 11, 15
Bloc IV. Música i educació. DIMENSIÓ CULTURAL	10%	0	0	4, 8, 10
Bloc V. Formació en la pràctica musical. DIMENSIÓ PRODUCTIVA I PERCEPTIVA DE LA MÚSICA	15%	0	0	3, 6, 9, 15
Bloc VI. L'educació musical a l'escola. DIMENSIÓ DIDÀCTICA DE LA MÚSICA	25%	0	0	1, 6, 7, 13

Bibliografia

PERFORMATIVE EDUCATION OF THE ARTS

- ACASO, MARÍA (2009). La educación artística no son manualidades. Nuevas prácticas en la enseñanza de las artes y la cultura visual. Madrid: Catarata
- AGUIRRE, I. (2005). Teorías y prácticas en educación artística. Navarra. Universidad Publica de Navarra.
- APLE M.W. (2004): Ideology and curriculum (3rd ed.). New York: Routledge. (De l'original 1979)
- ARNHEIM, R.(1993): Consideraciones sobre la educación artística. Barcelona. Paidós Estética 22.
- BERGER, R. (1979): Arte y comunicación. Barcelona: G.G.S.A.
- creatividad. Buenos Aires: Paidós.
- CHALMERS,F.G.(2003): Arte, educació i diversidad cultural. Barcelona, Paidós.
- CHOMSKY, N. (2003): Chomsky on democracy education (C.P. Otero, Ed.). New York: Roudledge Falmer.
- DE BARTOLOMEIS, FRANCESCO(1994) El color de los pensamientos y de los sentimientos. Ediciones Octaedro, S.L. Barcelona.
- DEWEY, J. (2008). El arte como experiencia. Barcelona: Paidós
- DUBORGEL, B. (1981): El dibujo del niño. Estructuras y símbolos. Paidós. Barcelona.
- EFLAND, A. (1979). Arte y percepción visual. Madrid: Alianza.
- EFLAND, A. (1993). Consideraciones sobre la educación artística. Barcelona. Paidós
- EFLAND, A. (2002) Una historia de la educación del arte. Tendencias intelectuales y sociales en la enseñanza de las artes visuales. Barcelona: Paidós
- EFLAND, A. (2004): Arte y cognición. La integración de las artes visuales en el currículum. Barcelona: Octoedro
- EFLAND, A. FREEDMAN, K. SRUHS, P. (2003) Laeducación y el arte posmoderno. Barcelona: Paidós

- EISNER, E. W. (1995): Educar la visión artística. Barcelona, Paidós. Col. Paidós Educador n1 115.
- EISNER, E. W. (1998). El ojo ilustrado. Indagación cualitativa y mejora de la práctica educativa. Barcelona: Paidós.
- EISNER, E. W. (2004): El arte y la creación de la mente. Barcelona: Paidós.
- enseñanza de las artes visuales. Barcelona, Paidós.
- FARAH, M.J. (1985): "Psychophysical evidence for a shared representational medium for mental images and percepts", en Journal of Experimental Psychology: General, vol. 114. pp. 91-103.
- GARDNER, H. (1994): Educación artística y desarrollo humano. Paidós. Barcelona.
- GARDNER, H. (1999): Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica. Barcelona: Paidós.
- GARDNER, H. (2000) La educación de la mente y el conocimiento de las disciplinas. Barcelona: Paidós
- HERNÁNDEZ, F. (1997): Educación y cultura visual. Publicaciones MCEP. Sevilla.
- JUST, A., y CARPENTER, P. (1985): "Cognitive coordinate systems: Accounts of mental rotation and individual differences in spatial ability" en Psychological Review, vol. 92, pp. 137-172.
- LOGAN, L. (1980): Estrategias para una enseñanza creativa. Barcelona. Oikos-Thau.
- LÓPEZ FERNÁNDEZ CAO, M. (coord.) (2006). Creación y posibilidad. Aplicaciones del arte en la integración social. Madrid: Editorial Fundamentos.
- MALINS, F. (1983): Mirar un cuadro: para entender la pintura. Madrid, Hermann Blume.
- MARÍN, RICARDO (2005): Investigación en Educación Artística. Universidad de Granada. Universidad de Sevilla.
- MATTHEWS, J. (2002): El arte de la Infancia y la Adolescencia. La construcción del significado. Barcelona, Paidós.
- RODARI, GIANNI (2004) Gramàtica de la fantasia, introducció a l'art d'inventar històries. Columna Edicions, S.A. Barcelona.
- ROGERS, CARL ROGERS (1978). Libertad y creatividad en la educación. Barcelona: Paidós Educador Contemporáneo
- TATARKIEWICZ, W. (2002): Historia de seis ideas, Ed. Tecnos, Col. Meliópolis.
- TONUCCI, F. (1986) A los tres años se investiga Hogar del Libro S.A. Barcelona 1986
- VIGOTSKY, L. S. (1982). La imaginación y el arte en la infancia. Madrid: Akal.
- WILSON, BRENT / HURWITZ, AL / WILSON MARJORIE.(2004) La enseñanza del dibujo a partir del arte. Editorial Paidós, Barcelona.

RECURSOS WEB

Art Education from Democratic Life. www.naea-reston.org/olc/pub/NAEA/home/

Asociación para la educación de las artes. www.aep-arts.org

A Critical Enlaces Tool Kit. El aprendizaje de las Artes y conocimientos académicos del estudiante y desarrollo social. www.aep-arts.org/resources/toolkits/criticallinks/

Sin dejar a ningún sujeto detrás. www.aep-arts.org/resources/advocacy.htm

L'art del segle XX a l'escola. www.xtec.cat/~mmoron/

National Art Education Association. NAEA. www.naea-reston.org

NESTA. National Endowment for Science, Technology and Arts. Organismo independiente con la misión de hacer actividades innovadoras en el Reino Unido. <http://www.nesta.org.uk>

Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura. UNESCO. <http://www.unesco.org/es/education>

Iwai, K. (2003). La contribución de la educación artística en los niños. <http://www.ibe.unesco.org/publications/Prospects/ProspectsPdf/124s/iwas.pdf>

Conferencia Mundial sobre la Educación Artística: construir capacidades creativas para el siglo XXI. Hoja de ruta para la Educación Artística. (2006) http://portal.unesco.org/culture/es/ev.php-URL_ID=39546&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

Unitat de Didàctica de les Arts Plàstiques <http://www.uab.cat/servlet/Satellite/el-departament/didactica-de-les-arts-plastiques-1243492964927.html>

CURRICULUM I EDUCACIÓ PRIMÀRIA:

<http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/index.php?module=Pages&func=display&pageid=2>

EDUCACIÓ, CURRICULUM : educació primària I. Catalunya. Departament d'Educació II. Catalunya. Servei d'Ordenació Curricular 1. Educació primària - Catalunya - Currículums 373.312.14(467.1):

http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/file.php?file=docs/primaria/curriculum_ep.pdf

EDUCACIÓ MUSICAL

ANDREU, M.; GODALL, P. (2010). La música integrada en el currículum de primària i la adquisició de competències bàsiques. Aula de innovació educativa. 190:16-20.

BLACKING, J. (1994): Fins a quin punt l'home és músic? Vic. Eumo

BONAL, E; CASAS, M; CASAS, N. (2005): Diversitat. Cançons, danses... activitats i recursos per a la convivència en la diversitat. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Fundació Bofill. (inclou 2 CDs)

CASELLES, M; MANENT, R.; ROMA, R.; VILAR, R. (2001) Cançoners de butxaca. Tarragona. Edicions el Mèdol i Generalitat de Catalunya.

DDAA: Cançons populars i tradicionals a l'escola. Propostes didàctiques i metodològiques. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.

HARGREAVES, D. J. (1998): Música y desarrollo psicológico. Barcelona. Graó.

MAIDEU, J. (1996): Assaig. Cançons i exercicis. Barcelona: Eumo editorial.

MAIDEU, J. (1997). Música, societat i educació. Berga: Amalgama.

MALAGARRIGA, T; VALLS, A. (2003): La audició musical en la Educació Infantil Barcelona: CEAC (inclou CD)

SMALL, C. (1989). Música, sociedad y educación. Madrid: Alianza.

SWANWICK, K. (1991): Música, pensamiento y educación. Madrid: Morata y MEC.

TAFURI, J. (2006): ¿Se nace musical? Barcelona: Graó.

ULRICH, M. (1982). Madrid. Atlas de música. Alianza Editorial. Colección Atlas.

VALLS, A., CALMELL, C. (2010). La música contemporània catalana a l'escola. Barcelona: Dinsic.

RECURSOS DIDÀCTICS

XTEC.Escola oberta. <http://www.xtec.cat/recursos/musica/index.htm>

El raconet de musica: <http://phobos.xtec.net/clopez13/>

El calaix de músic: <http://grups.blanquerna.url.edu/musical/>

Cançoners: <http://www.prodiemus.com/>

Crestomatia (Cançoners: Joaquim Maideu) <http://www.xtec.cat/recursos/musica/crestoma/crestoma.htm>

Cançons populars i tradicionals a l'escola:

[http:// www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/doc_20517154_1.pdf](http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/doc_20517154_1.pdf)